

Nr 44.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om upptagande å riksstaten för budgetåret 1951/52 av underskottet för luftfartsfonden.

(4:e avd.)

I propositionen nr 1, bilaga 17, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 3 januari 1951, föreslagit riksdagen att för Luftfartsfonden å riksstaten för budgetåret 1951/52 upptaga ett underskott av 6 400 000 kronor.

Det faktiska underskottet för luftfartsfonden uppgick budgetåret 1949/50 till 5,8 miljoner kronor mot i 1949 års statsverksproposition beräknade 6,7 miljoner kronor. Orsaken till att utgifterna kunde hållas vid denna nivå voro de åtgärder, som i besparingssyfte vidtogos i anledning av statens sakrevisions granskning 1948/49 av luftfartsverkets organisation och verksamhet. Luftfartsstyrelsen anbefalldes sålunda i juni 1949 att verkställa en allsidig översyn i detta avseende, och styrelsens i december 1949 framlagda förslag kunde redan under budgetåret 1949/50 i viss utsträckning förverkligas. Resultatet av styrelsens besparingssträvanden underställdes 1950 års riksdag genom propositionen 1950:176. Sedan propositionen bifallits av riksdagen, har underskottet för luftfartsfonden å riksstaten för budgetåret 1950/51 upptagits till 6 miljoner kronor.

Med skrivelse den 8 november 1950 har *luftfartsstyrelsen* framlagt förslag angående luftfartsverkets driftkostnader för budgetåret 1951/52. Styrelsen har i anslutning härtill lämnat följande specifikation över inkomst- och utgiftsposterna, varvid såsom jämförelse även upptagits motsvarande belopp för innevarande budgetår.

I n k o m s t e r	1950/51	1951/52
1. Hyror och arrenden	1 000 000	1 010 000
2. Trafikinkomster	1 700 000	1 780 000
3. Besiktningavgifter	90 000	110 000
4. Diverse inkomster	60 000	100 000
Summa kronor	2 850 000	3 000 000

U t g i f t e r	1950/51	1951/52
1. Luftfartsstyrelsen: Avlöningar	1 289 000	1 330 000
2. Luftfartsstyrelsen: Omkostnader	237 000	237 000
3. Flygplatsorganisationen: Avlöningar	2 458 000	2 565 000
4. Flygplatsorganisationen: Omkostnader	257 000	255 000
5. Underhåll och drift av luftfartsleder	892 000	920 000
6. Hyres- och arrendeavgifter m. m.	150 000	125 000
7. Underhåll och drift av radioanläggningar	} 1 803 000 ¹	1 656 000
8. Underhåll och drift av teleutrustning		430 000
9. Utgifter för väderlekstjänst	998 000	1 162 000
10. Sveriges bidrag till internationella civila luftfartsorganisationen	416 000	437 000
11. Pensionskostnader	10 000	15 000
12. Diverse utgifter	60 000	75 000
13. Projektering av flygplatser	15 000	—
14. Avsättning till värdeminskningskonto	300 000	435 000
	Summa kronor 8 885 000	9 642 000
	Beräknat underskott 6 035 000	6 642 000

Styrelsen har vidare lämnat en sammanställning över storleken av och de främsta anledningarna till utgiftsökningarna (s. 3 och 4). I anslutning härtill har styrelsen uttalat, att åtskilliga av de inträdda utgiftsökningarna antingen äro av helt automatisk eller av eljest mer eller mindre ofrånkomlig natur. Styrelsen har därför måst konstatera, att — ehuru besparingsåtgärder i olika hänseenden alltjämt vidtagits med avseende å luftfartsverkets organisation och verksamhet — det affärsmässiga resultatet av luftfartsverkets rörelse uppvisar ett växande underskott.

Luftfartsstyrelsens framställning utmynnar i en hemställan, att, såvitt nu är i fråga, Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för luftfartsfonden å riksstaten för budgetåret 1951/52 upptaga ett underskott av i runt tal 6 640 000 kronor.

Yttranden över framställningen ha avgivits av *statskontoret* och *statens lönenämnd*. (s. 4 och 5).

Departementschefen har anfört följande.

I sina petita hösten 1950 har luftfartsstyrelsen anmält sina förslag angående luftfartsverkets inkomster och utgifter budgetåret 1951/52. Vad inkomstsidan angår har styrelsen ansett sig böra räkna med en ökning av inkomsterna med ca 5 % till 3 miljoner kronor för nästa budgetår. Detta belopp är 150 000 kronor högre än det som styrelsen beräknat för innevarande budgetår. Beträffande luftfartsverkets driftutgifter framhåller styrelsen, att styrelsen eftersträvat att uppnå ytterligare besparingar men att styrelsen nödgats konstatera relativt betydande öknningar under vissa utgiftsposter såsom mer eller mindre ofrånkomliga. Sålunda har styrelsen beräknat driftutgifterna för nästa budgetår till 9 642 000 kronor. Styrelsen

¹ Detta belopp har budgetåret 1950/51 upptagits under posten Förbindelsetjänst.

har i enlighet härmed hemställt, att underskottet å luftfartsfonden å riksstaten för nästa budgetår upptages till i runt tal 6 640 000 kronor eller 640 000 kronor högre än för innevarande budgetår.

Med anledning av styrelsens framställning vill jag erinra om att statsmakterna vid ett flertal tillfällen uttalat önskemål om besparings- och rationaliseringsåtgärder vad angår luftfartsverket. Även om sådana åtgärder i viss omfattning genomförts, synes det mig som om ytterligare åtgärder i detta avseende borde kunna vidtagas. Jag har ansett mig böra endast i begränsad omfattning tillstyrka de förslag till utgiftsökningar, som framlagts av styrelsen, och förutsätter, att styrelsen även i fortsättningen överväger organisationsändringar och besparingar i syfte att nedbringa underskottet å luftfartsfonden.

Vad angår de särskilda posterna i luftfartsstyrelsens statförslag får jag anföra följande.

Luftfartsstyrelsens avlöningar böra höjas med 36 000 kronor jämfört med föregående budgetår i anledning av löneklassuppflyttningar samt för att möjliggöra överföring av två tjänstemän från anslaget Planering av allmänna arbeten till förevarande anslagspost. Härmed har den särskilda planeringsverksamheten för investeringsreserven, vilken tidvis sysselsatt upp till 31 befattningshavare, avvecklats.

Flygplatsorganisationens avlöningar böra ökas med 38 000 kronor i anledning av löneklassuppflyttningar.

Flygplatsorganisationens omkostnader böra minskas med 15 000 kronor med hänsyn till belastningen under förra budgetåret.

Beträffande övriga poster i statförslaget anser jag mig böra godtaga styrelsens beräkningar, dock att posterna underhåll och drift av radioanläggningar och underhåll och drift av teleutrustning böra ökas med sammanlagt allenast 233 000 kronor och posten utgifter för väderlekstjänst med allenast 68 000 kronor. Denna begränsning av utgiftsökningarna möjliggöres dels därigenom att tills vidare endast en ny flygplats på norrlandslinjen utrustas med ILS anläggning, dels därigenom att utgifterna för väderlekstjänst minskats på sätt som framgår av redogörelsen i sjätte huvudtiteln.

Med utgångspunkt härifrån kan underskottet å luftfartsfonden nästa budgetår beräknas till i runt tal 6,4 miljoner kronor. I beloppet ingår rörligt tillägg med endast 12 %, och underskottet kommer sålunda att ökas med ett belopp, motsvarande den ökning av det rörliga tillägget som statsmakterna kunna komma att besluta. Därest pågående förhandlingar skulle leda till att staten förvärvar vissa av Aktiebolaget Aerotransports fastigheter på Bromma flygplats, kommer underskottet att minskas med den inkomst som i framtiden inflyter från dessa fastigheter. Någon slutlig beräkning huru underskottet kan komma att påverkas av nämnda förhållanden kan ej för närvarande företagas.

Såvitt nu kan bedömas bör dock underskottet kunna begränsas till det angivna beloppet av 6,4 miljoner kronor.

Frågan om en allmän nedskärning av luftfartsverkets driftkostnadsstat enligt de grunder, som under För flera huvudtitlar gemensamma frågor förordats beträffande statsmyndigheternas avlöningsanslag, har ej kunnat slutligt prövas i förevarande sammanhang. Anledningen härtill är, att luftfartsverkets organisation och omfattningen av den statliga markorganisationen för den civila luftfarten över huvud taget, efter utredningar av statens sakrevision och luftfartsstyrelsen, varit föremål för statsmakternas prövning så sent som våren 1950. Under den tid nu gällande driftkostnadsstat tillämpats ha tillräckliga erfarenheter icke vunnits rörande möjligheterna

att redan nästa budgetår företaga en nedskärning av angiven art. Jag avser emellertid att senare under året ånyo upptaga denna fråga och anmäla densamma för Kungl. Maj:t i samband med fastställandet av den nya driftkostnadsstaten.

Utskottet. I riksstaten för innevarande budgetår har underskottet å luftfartsfonden upptagits till ett belopp av 6 miljoner kronor. Vid bifall till luftfartsstyrelsens nu framlagda förslag skulle under budgetåret 1951/52 underskottet komma att stiga till 6 642 000 kronor, vilket i huvudsak sammanhänger med att fondens utgifter förutsatts öka med 757 000 kronor. Departementschefen har emellertid endast i viss omfattning ansett sig böra tillstyrka de förslag till utgiftsökningar som framlagts av styrelsen. Med hänsyn härtill beräknas underskottet kunna begränsas till i runt tal 6,4 miljoner kronor för nästa budgetår. Departementschefen utgår vidare från att luftfartsstyrelsen även i fortsättningen överväger organisationsändringar och besparingar i syfte att nedbringa kostnaderna.

Vad departementschefen härutinnan uttalat önskar utskottet kraftigt understryka. I anslutning härtill torde få erinras om att riksdagen senast år 1950 (statsutskottets utl. nr 144) framhållit angelägenheten av att föreliggande möjligheter till rationalisering av den här ifrågavarande verksamheten noggrant tillvaratagas. I dagens läge, då nya kostnadsstegringar hota att helt neutralisera verkningarna av den i propositionen 1950:176 redovisade översynen av luftfartsverkets organisation m. m., framträder behovet av en målmedveten sparsamhetspolitik på förevarande område med särskild styrka. I detta sammanhang bör icke minst uppmärksammas, att vid uppgörandet av föreliggande förslag till driftkostnadsstat hänsyn icke kunnat tagas till Kungl. Maj:ts förslag om höjning av statstjänstemännens rörliga lönetillägg, vilket sistnämnda förslag tillstyrkts av utskottet. Vid bifall härtill kommer jämväl luftfartsverket att få vidkännas stegrade utgifter.

Mot bakgrunden av nu antydda omständigheter finner utskottet det ofrånkomligt, att rationaliseringsarbetet inom luftfartsverket planmässigt fullföljes. Självfallet böra möjligheterna att icke endast nedbringa kostnaderna utan även höja intäkterna därvid omsorgsfullt beaktas. Vad närmast frågan om landningsavgifternas mest ändamålsenliga avvägning beträffar, torde få erinras om att denna fråga varit föremål för övervägande i samband med de utredningar som föregått det vid 1950 års riksdag fattade beslutet om utvidgning av det skandinaviska luftfartssamarbetet, varvid dock någon ändring i nu gällande avgifter icke ansetts böra företagas. Sedan dess har emellertid den allmänna prisnivån kraftigt stigit, med påföljd bl. a. att övriga kommunikationsverk nu stå inför nödvändigheten att anpassa sina taxor efter det nya kostnadsläget. Utskottet förutsätter därför att luftfartsstyrelsen, efter samråd med vederbörande danska och norska myndigheter, ägnar nu berörda spørsmål tillbörlig uppmärksamhet och till Kungl. Maj:t inkommer med de förslag härutinnan, vartill förhållandena kunna giva anledning.

Enligt utskottets mening borde genom planmässiga åtgärder av ovan angivet slag balansen mellan luftfartsverkets utgifter och inkomster kunna förbättras redan under nästa budgetår. Främst med hänsyn till vad tidigare sagts angående de rörliga lönekostnadernas inverkan på luftfartsfondens utgiftssida har emellertid utskottet ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, att underskottet å fonden för budgetåret 1951/52 upptages med ett belopp av 6,4 miljoner kronor. Utskottet vill samtidigt erinra om att departementschefen vid beräklandet av detta underskottsbelopp förutsatt, att de norrländska flyglinjerna genom statssubvention skola upprätthållas även under nästa budgetår, en fråga vartill riksdagen ännu icke tagit ställning. Då emellertid ett eventuellt nedläggande av nämnda flyglinjer skulle reducera luftfartsverkets såväl inkomster som utgifter, torde storleken av luftfartsfondens underskott icke i någon mera betydande utsträckning påverkas av riksdagens kommande beslut i subventionsfrågan. Med anledning av vad departementschefen anfört rörande den inkomst som luftfartsverket framdeles kunde komma att erhålla från vissa Aktiebolaget Aerotransport nu tillhöriga fastigheter vill utskottet slutligen omnämna att, enligt vad utskottet under hand erfarit, förhandlingarna om statens övertagande av dessa fastigheter icke lett till något positivt resultat, varför desamma åtminstone tills vidare komma att förbliva i bolagets ägo.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för *Luftfartsfonden* å riksstaten för budgetåret 1951/52 upptaga ett underskott av 6 400 000 kronor.

Stockholm den 6 mars 1951.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Gustaf Karlsson, Iwar Anderson, Mannerskantz, Ohlon, Leander, Heiding, Gillström, fröken Andersson, herrar Eric Ericson, Näsström, Hesselbom, Erik Gustaf Andersson, Edin, Axel Andersson och Jansson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Andersson i Malmö, Bonan i Kieryd, Svensson i Ljungskile, Lindholm, Rubbestad, Eriks-son i Sandby, Ståhl, Staxäng, Åkerström, Petterson i Degerfors, Thapper, fröken Elmén, herrar Johansson i Mysinge och Gustafsson i Stockholm.
